

Stockholm 17/11 2020

Dnr KUN 2017/109

Extra satsning på samlingsförvaltning - museet Hamn

Den 1 juni 2017 ingicks ett externt förvaltningsavtal mellan Statens Historiska museer (SHM) och Nacka kommun, KUN 2017/109, rörande fyndmaterialet från de arkeologiska undersökningarna av slagfälten på Skogsö och Boo. I avtalet fanns en klausul om att Nacka kommun skulle märka upp fyndaskarna med etiketter från SHM. När Stiftelsen Kulturmiljövård (KM) tillträdde som driftsaktör gjordes en snabb översiktlig bedömning av materialet. KM insåg omedelbart att fyndmaterialet var i större oordning än förväntat. Det var därmed inte möjligt att på ett enkelt sätt sätta på nya etiketter på askarna.

KM fick 100 000 kronor (KUN 2017/109) våren 2018 för att kartlägga och göra en bedömning av tidsåtgången för att uppordna fynden. Materialet var mycket ojämt dokumenterat med många olika brister. Detta har KM tidigare rapporterat om i *Uppordnande av föremålssamlingen på Museet HAMN* (oktober 2018). Även om syftet med uppdraget inte var att identifiera artefakterna hade KM efter genomgången lyckades identifierade ca 611 fynd av 1402. Detta innebar inte arbetet till stora delar var färdigt. De svåraste säsongerna och föremålen kvarstod, vilket skulle innebära flera månaders arbete. Det återstod även att koordinatsätta föremålen och omvandla koordinaterna från ett gammalt till ett modernt koordinatsystem. Detta har KM delvis gjort på några materialet från några av undersökningssäsonger. Vidare skall föremålen läggas i fyndaskar och etiketteras. Slutligen skulle alla uppgifter om föremålet, dess fyndplats, koordinaterna, material mm registreras i SHM:s accessdatabas. KMs bedömning var att det skulle ta minst sex månaders arbete för att uppordna materialet.

Tre myndigheter, Länsstyrelsen (Lst), Riksantikvarieämbetet (RAÄ) och SHM har varit inblandade i hanteringen av det arkeologiska materialet från slagfältet i form av tillståndsgivande, rapportskrivande och förvaltning av fyndmaterialet. KM rekommenderade i rapporten att de myndigheter som varit inblandade i de arkeologiska undersökningarna och fyndmaterialet skulle ha ett gemensamt möte med Nacka kommun och KM. Museichefen tog kontakt med de olika myndigheterna. Hösten 2020 anordnade Ulrika Westin ett möte med alla parter. Syftet med mötet var att undersöka om någon av parterna kunde ta ekonomiskt ansvar för att reda upp fyndmaterialet.

Museichefen redogjorde för vad som KM hade gjort och vilka problem som fanns med materialet. Det konstaterades att flera olyckliga omständigheter hade lett till den oordnade samlingen. Det arkeologiska fyndmaterialet är fyndfördelat till SHM. Det är därmed SHM som är ytterst ansvariga för att ordna upp fyndmaterialet. SHM besökte museet efter mötet för att själva bilda sig en uppfattning om materialet. SHM återkom efter mötet till KM. De önskar säga upp det externa förvaltningsavtalet. Förflytta samlingen till SHM, förutom de föremål som är utställda på museet. SHM kommer att författa en skrivelse om detta till Nacka kn.

På mötet framkom något som kan få positiv påverkan på Nacka kn när det gäller möjlighet att utveckla bebyggelsen på Skogsö. Idag är det ett mycket stort område som är fornlämnings-

skyddat på Skogsö. När fyndmaterialet är uppordnat och kordinatsatt kan det enligt Lst bli möjligt att minska utbredningen av fornlämningsområdet. KM kommer, när materialet är uppordnat hos SHM bevaka så att Lst får tillgång till koordinaterna för fynden, samt ha en dialog med Lst om Skogsö fornlämningsområde.

För att kunna förändra förvaltningsavtalet till ett låneavtal (om Nacka kn också önskar detta) behöver SHM en förteckning över föremålen som är utställda på museet. Det finns tyvärr inte någon förteckning över detta. Det är inte möjligt för KM att identifiera det utställda fyndmaterialet innan hela samlingen är genomgången av SHM. KM har kommit överens med SHM om att vi fotograferar och sammanställer ett register över föremålen som är utställda. Föremålen kommer att få de ”namn” i registret som finns i montrarna. Detta är ett arbete som vi passar på att göra nu när museet är stängt för besökare.

KM tycker att det var en mycket bra tanke av Nacka kommun och SHM att förvalta fyndmaterialet på museet. Det skulle ha varit möjligt att ha magasinvisningar och använda fyndmaterialet i visningar på museet. Det hade ökat möjligheten att skapa varierade och intressanta visningar i museet och i magasinet. Men som situationen med den oordning som finns bland fynden går det inte att ha visningar utifrån detta material. KM har inga möjligheter att gå igenom materialet på det ordinarie driftsbidraget. Det ingår inte heller i KM:s driftsuppdrag att arbeta med samlingsförvaltning i den stora utsträckning som skulle behövas för att uppordna samlingen.

Tiden som KM gick igenom materialet har dock inte varit helt onödig. KM fick en möjlighet att gå igenom vilka föremål som finns i samlingen. Det är något vi inte skulle ha möjlighet att göra om vi inte hade fått extra medel. Det är ett material på över 1400 föremål. Samlingen innehåller även föremål som inte är relaterade till slaget mellan Sverige och Ryssland 1719. Det innebär att det är möjligt att komplettera utställningen med föremål från andra perioder och aktiviteter. Det skulle vara ett sätt att förändra utställningsmaterialet i Hall 2 med förhistoriskt och historiskt material från Nacka. Den forskning som bedrivs av Tomas Englund behandlar slagfältet och Stora nordiska kriget. Med utgångspunkt från övrigt material skulle museet kunna ta fram nya berättelser om Skogsö och Boo som inte är relaterade till slagfältsaktiviteterna.

Marie Svedin

Museichef för museet HAMN